

Εργατικό Ατύχημα και αποζημίωση

Άρειος Πάγος 703/2013

Εργατικό Ατύχημα - Αποζημίωση για ηθική βλάβη - Εύλογη χρηματική ικανοποίηση

Περίληψη

Οι διατάξεις του άρθρου 16 παρ. 1 του Ν. [551/1915](#), κατά τις οποίες ο παθών σε εργατικό ατύχημα δικαιούται να εγείρει την αγωγή του κοινού αστικού δικαίου και να ζητήσει πλήρη αποζημίωση μόνο όταν το ατύχημα μπορεί να αποδοθεί σε δόλο του εργοδότη ή των προστηθέντων του ή όταν επήλθε σε εργασία, στην οποία δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών για τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων και εξαιτίας της μη τηρήσεως των διατάξεων αυτών, αναφέρονται στην επιδίκαση αποζημιώσεως για περιουσιακή ζημία και όχι στη χρηματική ικανοποίηση, για την οποία δεν υπάρχει πρόβλεψη στον ανωτέρω νόμο και εφαρμόζονται γι' αυτό μόνο οι γενικές διατάξεις. Επομένως, για να δικαιούται ο παθών σε εργατικό ατύχημα χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης, αρκεί να συνετέλεσε στην επέλευση του ατυχήματος πταίσμα του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν, με την έννοια του άρθρου 914 ΑΚ, δηλαδή της υπαίτιας ζημιογόνου πράξεως ή παραλείψεως.

Τέτοιο πταίσμα θεμελιώνεται και από τη μη τήρηση διατάξεων νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών για τους όρους υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων.

Περαιτέρω, για τον προσδιορισμό του ύψους της "εύλογης" χρηματικής ικανοποιήσεως, το δικαστήριο της ουσίας πρέπει να λαμβάνει υπόψη, εκτός από τα λοιπά προσδιοριστικά στοιχεία (συνθήκες ατυχήματος, έκταση της προκληθείσας σωματικής βλάβης και συνέπειες αυτής, οικονομική κατάσταση των μερών κ.λπ.) και το τυχόν συντρέχον πταίσμα του παθόντος, το οποίο συνεκτιμάται με τα ως άνω στοιχεία γι' αυτό και δεν επιτρέπεται, μετά τον τελικό καθορισμό του ποσού της χρηματικής ικανοποιήσεως, να μειωθεί εκ νέου τούτο ανάλογα με το ποσοστό της συνυπαιτιότητας. Εξάλλου, η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας περί του ότι τα επικαλούμενα πραγματικά περιστατικά συγκροτούν ή όχι την αόριστη νομική έννοια του συντρέχοντος πταίσματος υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου. Για να υπάρχει συντρέχον πταίσμα πρέπει η πράξη του ζημιωθέντος να έχει συντελέσει στην πρόκληση της ζημίας και να υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος της υπαίτιας πράξης του ζημιωθέντος με την πρόκληση ή την έκταση της ζημίας.

Τέτοια αιτιώδης συνάφεια υπάρχει όταν η πιο πάνω πράξη ή η παράλειψη του ζημιωθέντος, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας ήταν ικανή και μπορούσε να επιφέρει κατά τη συνηθισμένη και κανονική πορεία των πραγμάτων, το επιζήμιο αποτέλεσμα.

ΑΠ 703/2013

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Β1' Πολιτικό Τμήμα

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Σπυρίδωνα Ζιάκα, Αντιπρόεδρο Αρείου Πάγου, Βαρβάρα Κριτσωτάκη, Ανδρέα Δουλιγεράκη, Νικόλαο Πάσσο και Δημήτριο Κόμη, Αρεοπαγίτες.

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του στις 19 Φεβρουαρίου 2013, με την παρουσία και του γραμματέα Αθανασίου Λιάπη, για να δικάσει μεταξύ:

Της αναιρεσείδουσας: Ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία....., που εδρεύει στον Άλιμο Αττικής και εκπροσωπείται νόμιμα, η οποία εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο της Ξενοφώντα Νικολάου με δήλωση του άρθρου 242 παρ. 2 ΚΠολΔ.

Του αναιρεσιβλήτου: Π. Μ. του Γ., κατοίκου ..., ο οποίος παραστάθηκε με τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Κωνσταντίνο Ρήγο.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 10-11-2003 αγωγή του ήδη αναιρεσιβλήτου, που κατατέθηκε στο Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 1785/2004 οριστική του ίδιου Δικαστηρίου, 8202/2006 και 7717/2007 του Εφετείου Αθηνών. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζήτησε η αναιρεσείδουσα με την από 12-3-2008 αίτησή της.

Εκδόθηκε η 44/2010 απόφαση του Αρείου Πάγου, η οποία αναίρεσε την 7717/2007 απόφαση του Εφετείου Αθηνών και παρέπεμψε την υπόθεση για περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο δικαστήριο, συγκροτούμενο από άλλους δικαστές.

Εκδόθηκε η 1001/2012 απόφαση του Εφετείου Αθηνών, την αναίρεση της οποίας ζητεί η αναιρεσείδουσα με την από 21-6-2012 αίτησή της. Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν όπως σημειώνεται πιο πάνω. Η Εισηγήτρια Αρεοπαγίτης Βαρβάρα Κριτσωτάκη διάβασε την από 5-2-2013 έκθεσή της, με την οποία εισηγήθηκε την απόρριψη όλων των λόγων της αιτήσεως αναίρεσεως. Ο πληρεξούσιος του αναιρεσιβλήτου ζήτησε την απόρριψη της αιτήσεως και την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Από τα άρθρα 914, 932 του ΑΚ και 1, [16](#) του Ν. [551/1915](#) προκύπτει ότι χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη ή ψυχική οδύνη οφείλεται και επί εργατικού ατυχήματος, όταν συντρέχουν οι όροι της αδικοπραξίας.

Οι διατάξεις του [άρθρου 16 παρ. 1](#) του Ν. [551/1915](#), κατά τις οποίες ο παθών σε εργατικό ατύχημα δικαιούται να εγείρει την αγωγή του κοινού αστικού δικαίου και να ζητήσει πλήρη αποζημίωση μόνο όταν το ατύχημα μπορεί να αποδοθεί σε δόλο του εργοδότη ή των προστηθέντων του ή όταν επήλθε σε εργασία, στην οποία δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών για τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων και εξαιτίας της μη τηρήσεως των διατάξεων αυτών, αναφέρονται στην επιδίκαση αποζημιώσεως για περιουσιακή ζημία και όχι στη χρηματική ικανοποίηση, για την οποία δεν υπάρχει πρόβλεψη στον ανωτέρω νόμο και εφαρμόζονται γι' αυτό μόνο οι γενικές διατάξεις. Επομένως, για να δικαιούται ο παθών σε εργατικό ατύχημα

χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης, αρκεί να συνετέλεσε στην επέλευση του ατυχήματος πταίσμα του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν, με την έννοια του άρθρου 914 ΑΚ, δηλαδή της υπαίτιας ζημιογόνου πράξεως ή παραλείψεως.

Τέτοιο πταίσμα θεμελιώνεται και από τη μη τήρηση διατάξεων νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών για τους όρους υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων.

Περαιτέρω, για τον προσδιορισμό του ύψους της "εύλογης" χρηματικής ικανοποίησης, το δικαστήριο της ουσίας πρέπει να λαμβάνει υπόψη, εκτός από τα λοιπά προσδιοριστικά στοιχεία (συνθήκες ατυχήματος, έκταση της προκληθείσας σωματικής βλάβης και συνέπειες αυτής, οικονομική κατάσταση των μερών κ.λπ.) και το τυχόν συντρέχον πταίσμα του παθόντος, το οποίο συνεκτιμάται με τα ως άνω στοιχεία γι' αυτό και δεν επιτρέπεται, μετά τον τελικό καθορισμό του ποσού της χρηματικής ικανοποίησης, να μειωθεί εκ νέου τούτο ανάλογα με το ποσοστό της συνυπαιτιότητας. Εξάλλου, η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας περί του ότι τα επικαλούμενα πραγματικά περιστατικά συγκροτούν ή όχι την αόριστη νομική έννοια του συντρέχοντος πταίσματος υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου. Για να υπάρχει συντρέχον πταίσμα πρέπει η πράξη του ζημιωθέντος να έχει συντελέσει στην πρόκληση της ζημίας και να υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος της υπαίτιας πράξης του ζημιωθέντος με την πρόκληση ή την έκταση της ζημίας. Τέτοια αιτιώδης συνάφεια υπάρχει όταν η πιο πάνω πράξη ή η παράλειψη του ζημιωθέντος, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας ήταν ικανή και μπορούσε να επιφέρει κατά τη συνηθισμένη και κανονική πορεία των πραγμάτων, το επιζήμιο αποτέλεσμα.

Η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας ότι τα πραγματικά περιστατικά που δέχτηκε κυριαρχικώς ως αποδειχθέντα, επιτρέπουν το συμπέρασμα να θεωρηθεί, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας ορισμένο γεγονός ως πρόσφορη ή μη αιτία της ζημίας, υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου γιατί είναι κρίση νομική που ανάγεται στην ορθή ή μη υπαγωγή από το δικαστήριο της ουσίας, των διδαγμάτων της κοινής πείρας, στην αόριστη νομική έννοια της αιτιώδους συνάφειας. Τέλος, ο από το άρθρο 559 αρ. 19 λόγος αναιρέσεως για έλλειψη νόμιμης βάσεως, λόγω ανεπαρκούς αιτιολογίας της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ιδρύεται όταν δεν προκύπτουν επαρκώς από τις παραδοχές της τα πραγματικά περιστατικά περί της συνδρομής των προϋποθέσεων της διατάξεως που εφαρμόσθηκε ή περί της μη συνδρομής τούτων, η οποία αποκλείει την εφαρμογή της. Το ουσιώδες στοιχείο του λόγου αυτού αναιρέσεως αποτελεί η έλλειψη νόμιμης βάσεως σε "ζήτημα", δηλαδή σε πραγματικό αυτοτελή ισχυρισμό που τείνει στη θεμελίωση ή κατάλυση ασκηθέντος ουσιαστικού δικαιώματος, το οποίο "ζήτημα" ασκεί ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης και όχι όταν πρόκειται για ελλείψεις που ανάγονται στην εκτίμηση των αποδείξεων και ειδικότερα στην ανάλυση, στάθμιση και αιτιολόγηση του πορίσματος, που έχει συναχθεί με βάση αυτές, εφόσον τούτο παρατίθεται σαφώς.

Στην προκειμένη περίπτωση, το Εφετείο δέχτηκε, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση τα εξής: ο ενάγων και ήδη αναιρεσίβλητος την 1.2.2002 προσλήφθηκε από την ετερόρρυθμη τεχνική εταιρεία με την επωνυμία ".....", δραστηριοποιούμενη στον τομέα των κατασκευών

και των οικοδομικών εργασιών, με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου προκειμένου να παράσχει τις υπηρεσίες του ως οικοδόμος, έλαβε δε την απαραίτητη εκπαίδευση σε θέματα ασφαλείας. Η δεύτερη εναγόμενη και ήδη αναιρεσείουσα είναι τεχνική εταιρεία και αναλαμβάνει την εκτέλεση μεγάλων τεχνικών έργων σε όλη τη χώρα διατηρώντας πολλά εργοτάξια με ιδιόκτητα μηχανήματα και ηλεκτρολογικό εξοπλισμό και απασχολώντας πολυάριθμο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό. Η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία ".....", είναι και αυτή κατασκευαστική εταιρεία και αυτή είχε αναδειχθεί κυρία του έργου της κατασκευής του εμπορικού ψυχαγωγικού κέντρου στο Ολυμπιακό χωριό 2004, στο νότιο παράδρομο της Αττικής Οδού στο Μαρούσι Αττικής, συνολικής έκτασης 37.000 τ.μ. Η αναιρεσείουσα ανέλαβε εργολαβικά από την ως άνω εταιρεία "....." την κατασκευή του φέροντος οργανισμού των υπογείων του ως άνω κέντρου με την ονομασία OLYMPIA VILLAGE και η εταιρεία "....." την κατασκευή τμήματος του ξυλοτύπου του έργου αυτού. Την 6.3.2003 η αναιρεσείουσα ζήτησε από την τελευταία να της δανείσει τρεις εργατοτεχνίτες προκειμένου να απασχοληθούν στην άντληση υδάτων από το χώρο του υπό ανέγερση κτιρίου ώστε στη συνέχεια να προχωρήσει στη ρίψη σκυροδέματος. Πράγματι η ως άνω εταιρεία δάνεισε τρεις εργατοτεχνίτες στην αναιρεσείουσα μεταξύ των οποίων ήταν και ο αναιρεσίβλητος, που μάλιστα συναίνεσε στην παραχώρηση αυτή και υπήχθη στις εντολές εκείνης. Η αναιρεσείουσα ζήτησε από την εταιρεία "....." και της δάνεισε τον εργαζόμενο Β. Δ. προκειμένου να εργασθεί ως χειριστής του μηχανήματος εκσκαφής τύπου JCB που είχε στην ιδιοκτησία της. Την 7.3.2003 ο αναιρεσίβλητος βρισκόταν με τους εργάτες Ν. Ί. και Μ. Μ. στο εργοτάξιο του υπό ανέγερση κτιρίου. Περί ώρα 09.30' ο αναιρεσίβλητος και οι άλλοι δύο εργάτες με εντολή του εργοδηγού της αναιρεσείουσας και προστηθέντος από αυτήν Γ. Μ., ανέβηκαν στον κάδο "το φτυάρι φόρτωσης" εκσκαφής, του μηχανήματος εκσκαφής για να μεταβούν στην άλλη πλευρά του εργοταξίου από όπου θα παραλάμβαναν τον εξοπλισμό της αναιρεσείουσας που ήταν απαραίτητος για να ενεργήσουν την άντληση των υδάτων από το σκάμμα του εργοταξίου (αντλίες, λάστιχα και άλλα εργαλεία). Ο χειριστής του μηχανήματος Β. Δ. έθεσε σε κίνηση το μηχανήμα ενώ δε είχε διανύσει μικρή απόσταση, από λανθασμένο χειρισμό του, έθεσε σε λειτουργία τον μοχλό κίνησης του κάδου (σύστημα που ανοίγει και κλείνει τον κάδο) με αποτέλεσμα να συμπιεστεί το αριστερό πόδι του αναιρεσιβλήτου ανάμεσα στα δύο μέρη του κάδου και να υποστεί αυτό ακρωτηριασμό στο ύψος της λισφραγγείου άρθρωσης. Μετά το ατύχημα ο αναιρεσίβλητος μεταφέρθηκε στο Νοσοκομείο ΚΑΤ στην Κηφισιά Αττικής, όπου χειρουργήθηκε και συγκολλήθηκε το τμήμα που είχε ακρωτηριασθεί. Η αγγείωση του άκρου διατηρήθηκε μέχρι την 6η μετά την εγχείρηση ημέρα οπότε παρατηρήθηκε θρόμβωση κολοβώματος στο επίπεδο της λισφραγγείου άρθρωσης. Μετά τον ακρωτηριασμό αυτό ο αναιρεσίβλητος κρίθηκε ανάπηρος σε ποσοστό 67% και του χορηγήθηκε σύνταξη αναπηρίας μέχρι 31.10.2005 οπότε και θα επανεξεταζόταν. Από όλα τα παραπάνω προκύπτει ότι το ατύχημα οφείλεται στην αμελή συμπεριφορά αφενός του εργοδηγού της αναιρεσείουσας Γ. Μ. που είχε προστηθεί από αυτήν στην εκτέλεση του έργου αυτού, ο οποίος έδωσε εντολή στον αναιρεσίβλητο να ανέβει στον κάδο του εκσκαπτικού μηχανήματος για να μεταφερθεί στην άλλη άκρη του εργοταξίου και να παραλάβει εργαλεία αναγκαία για την άντληση των υδάτων κατά τα ανωτέρω, ενώ η μεταφορά κατ' αυτόν τον τρόπο απαγορεύεται (άρθρ. 2 παρ. 4 ΠΔ

395/1994 όπως τροποποιήθηκε με το π.δ. 89/1999) και αφ' ετέρου στην επίσης αμελή συμπεριφορά του χειριστή του εκσκαπτικού μηχανήματος Β. Δ. τον οποίο είχε παραχωρήσει κατά τα ανωτέρω στην αναιρεσείουσα η εταιρεία "..... ΑΒΕΤΕ" και τελούσε υπό τις εντολές του ως άνω εργοδηγού αυτής Γ. Μ., ο οποίος έθεσε σε λειτουργία το μοχλό με τον οποίο ανοίγει και κλείνει ο κάδος του εκσκαπτικού μηχανήματος καθόν χρόνο το μηχανήμα κινούνταν και ο αναιρεσίβλητος βρισκόταν στον κάδο του μηχανήματος με αποτέλεσμα τη συμπίεση του αριστερού ποδιού του και τον ακρωτηριασμό του. Η αμελής δε αυτή συμπεριφορά του εργοδηγού και του χειριστή οφείλεται στο ότι από έλλειψη της προσοχής που όφειλαν κατά τα κρατούντα στις συναλλαγές και μπορούσαν από τις περιστάσεις να καταβάλουν δεν προέβλεψαν ότι μπορούσε να συμβεί το ως άνω αποτέλεσμα. Αντίθετα δεν αποδείχθηκε ότι τον αναιρεσίβλητο βαρύνει κάποια συνυπαιτιότητα στον τραυματισμό του, αφού ούτε δική του ήταν η επιλογή να μετακινηθεί στο άλλο άκρο του εργοταξίου με το εκσκαπτικό μηχανήμα μπαίνοντας στον κάδο του, αλλά ούτε είχε και περιθώρια για άλλη επιλογή μετά την εντολή που έλαβε από τον εργοδηγό και προστηθέντα από την αναιρεσείουσα και αφού ληφθεί υπόψη ότι η εργοδότρια εταιρεία δεν είχε στη διάθεση των εργατών άλλο μέσο μετακίνησης - μεταφοράς αυτών από το συγκεκριμένο σημείο εργοταξίου στο άλλο άκρο αυτού.

Συνεπώς η ένσταση περί συνυπαιτιότητας του αναιρεσιβλήτου, που είχε προτείνει η αναιρεσείουσα ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου και παραδεκτά επαναφέρει πρέπει να απορριφθεί ως κατ' ουσίαν αβάσιμη. Με την κρίση του αυτή το Εφετείο περιέλαβε πλήρεις, σαφείς και χωρίς αντιφάσεις αιτιολογίες, τόσο ως προς τις συνθήκες του ατυχήματος και της ευθύνης των προστηθέντων από την αναιρεσείουσα υπαιτίων για τον ένδικο τραυματισμό του αναιρεσιβλήτου, όσο και για την έλλειψη συντρέχοντος πταίσματος αυτού που καθιστούν εφικτό τον αναιρετικό έλεγχο ως προς την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων και ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως από τον αριθμό 19 του άρθρου 559 του Κ.Πολ.Δ. είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

Με το άρθρο 25 παρ. 1 εδ. τέταρτο του Συντάγματος, όπως αυτό ισχύει μετά τη συνταγματική αναθεώρηση του έτους 2001, τίθεται ο κανόνας ότι οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν να επιβληθούν στα ατομικά δικαιώματα "πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού, και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας". Κατά την αρχή αυτή, η οποία ως γενική αρχή του δικαίου ίσχυε και προ της ρητής αποτυπώσεώς της στο Σύνταγμα κατά την προαναφερθείσα αναθεώρησή του, οι νομίμως επιβαλλόμενοι περιορισμοί των ατομικών δικαιωμάτων πρέπει να πληρούν τα ακόλουθα τρία κριτήρια, πρέπει δηλαδή να είναι: α) κατάλληλοι, ήτοι πρόσφοροι για την πραγμάτωση του επιδιωκόμενου σκοπού, β) αναγκαίοι, ήτοι να συνιστούν μέτρο το οποίο, σε σχέση με άλλα δυνάμενα να ληφθούν μέτρα, επάγεται τον ελάχιστο δυνατό περιορισμό για τον ιδιώτη ή το κοινό, και τέλος γ) εν στενή έννοια αναλογικοί, να τελούν δηλαδή σε εύλογη σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ώστε η αναμενόμενη ωφέλεια να μην υπολείπεται της βλάβης που προκαλούν (Ολ.ΑΠ 43/2005). Η αρχή της αναλογικότητας, ως κανόνας δικαίου που θέτει όρια στον περιοριστικό του ατομικού δικαιώματος νόμο, απευθύνεται κατ' αρχήν στο νομοθέτη. Στο χώρο του ιδιωτικού δικαίου, ήτοι στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών, επίκληση της αρχής της αναλογικότητας μπορεί να γίνει αν ο κοινός

νομοθέτης είτε έχει παραβιάσει την αρχή αυτή, θεσπίζοντας με νόμο υπέρμετρους περιορισμούς ατομικών δικαιωμάτων, οπότε ο δικαστής μπορεί, ελέγχοντας τη συνταγματικότητα του νόμου, να μην εφαρμόσει αυτόν (άρθρο 93 παρ. 4 του Συντάγματος), είτε έχει παραλείψει να ασκήσει τις συνταγματικές του υποχρεώσεις, καταλείποντας κενό, οπότε η αρχή της αναλογικότητας καλείται επικουρικώς σε εφαρμογή. Στο πεδίο των αδικοπρακτικών σχέσεων (άρθρο 914 επ. ΑΚ) και ειδικότερα στο ζήτημα του μέτρου της επιδικαστέας χρηματικής ικανοποίησης ο νόμος προβλέπει στο άρθρο 932 ΑΚ ότι το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογη κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση, δηλαδή χρηματική ικανοποίηση ανάλογη με τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως. Με τη διάταξη αυτή ο κοινός νομοθέτης έλαβε υπόψη του την αρχή της αναλογικότητας, εξειδικεύοντάς την στο ζήτημα του προσδιορισμού του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης. Επομένως, σύμφωνα με τα ανωτέρω, δεν υπάρχει έδαφος άμεσης εφαρμογής της διατάξεως του άρθρου 25 παρ. 1 εδάφιο τέταρτο του Συντάγματος, η ευθεία δε επίκλησή της κατά τον προσδιορισμό του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης στερείται σημασίας, αφού δεν θα οδηγούσε σε διαφορετικά, σε σχέση με τον κατ' εφαρμογή του άρθρου 932 ΑΚ προσδιορισμό αυτής, αποτελέσματα (Ολ.ΑΠ 6/2009). Εξάλλου, το Δικαστήριο της ουσίας, στα πλαίσια της διακριτικής εξουσίας που έχει από το άρθρο 932 ΑΚ, μπορεί να καθορίσει το ύψος της χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης του δικαιούχου, με βάση τους οικείους προσδιοριστικούς παράγοντες, όπως είναι το πταίσμα του υπόχρεου, το συντρέχον πταίσμα του δικαιούχου, η κοινωνική και περιουσιακή κατάσταση των μερών. Ο προσδιορισμός από το Δικαστήριο της ουσίας του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης, δεν υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου, διότι αναφέρεται στην εκτίμηση πραγματικών γεγονότων, χωρίς υπαγωγή σε νομική έννοια, ώστε να μπορεί να νοηθεί εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου είτε ευθέως, είτε εκ πλαγίου, για έλλειψη νόμιμης βάσης (Ολ.ΑΠ 13/2002).

Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση, το Εφετείο λαμβάνοντας υπόψη τις ως άνω συνθήκες του ατυχήματος το είδος της σωματικής βλάβης που προκλήθηκε στον αναιρεσίβλητο από αυτό, τις επιπτώσεις που η συγκεκριμένη βλάβη έχει στην εργασία του και γενικά την οικογενειακή και κοινωνική ζωή του, την ψυχική και σωματική ταλαιπωρία που υπέστη λόγω των ιατρικών επεμβάσεων και εν γένει των προσπαθειών στις οποίες προέβη ελπίζοντας στην πλήρη αποκατάσταση της υγείας του, η οποία δεν επετεύχθη απολύτως, το βαθμό του πταίσματος των ως άνω προστηθέντων από την αναιρεσείουσα προσώπων, την κοινωνική θέση και την περιουσιακή κατάσταση των διαδίκων (ο ενάγων είναι εργάτης - οικοδόμος, έγγαμος με τρία ανήλικα τέκνα και η εναγόμενη είναι κατασκευαστική εταιρεία) και τις εν γένει περιστάσεις έκρινε ότι πρέπει να του επιδικαστεί προς αποκατάσταση της ηθικής βλάβης που υπέστη από την εις βάρος του τελεσθείσα αδικοπραξία το δίκαιο και εύλογο χρηματικό ποσό των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ. Η αναιρεσείουσα με τον τρίτο λόγο της αίτησης αναίρεσης, επικαλούμενη τις αναιρετικές πλημμέλειες από τους αριθ. 1 και 19 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ., προβάλλει ότι το Εφετείο με το να επιδικάσει στον αναιρεσίβλητο το ως άνω ποσό ως χρηματική ικανοποίηση, παραβίασε ευθέως και εκ πλαγίου τις ουσιαστικού δικαίου διατάξεις του άρθρου 932 ΑΚ, καθώς και την αρχή της αναλογικότητας. Έτσι όμως, υπό την επίκληση της παραβίασης των άνω ουσιαστικών διατάξεων,

προσβάλλεται η αναιρετικώς ανέλεγκτη κρίση του Δικαστηρίου της ουσίας, σχετικά με τον προσδιορισμό του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης και συνεπώς ο λόγος αυτός κατά το αντίστοιχο μέρος του είναι απορριπτέος προεχόντως ως απαράδεκτος. Εξ άλλου, με τα όσα αναπτύχθηκαν στη σκέψη που προηγήθηκε, η προαναφερθείσα διάταξη του άρθρου 25 § 1 του Συντάγματος δεν εφαρμόζεται ευθέως στην προκείμενη περίπτωση και συνεπώς, η πληττόμενη κρίση του δικαστηρίου της ουσίας δεν μπορεί να ελεγχθεί αναιρετικώς, με βάση το άρθρο 559 αρ. 1 και 19 Κ.Πολ.Δ., για ευθεία και εκ πλαγίου παραβίασή της. Κατ' ακολουθίαν, ο εξεταζόμενος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος στο σύνολό του. Από τα άρθρα 335, 338, 339, 340 και 346 ΚΠολΔ συνάγεται, ότι το δικαστήριο της ουσίας, προκειμένου να σχηματίσει την κρίση του για το αποδεικτικό πόρισμα αναφορικά με τους πραγματικούς ισχυρισμούς των διαδίκων, που έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης και έχουν ανάγκη απόδειξης, υποχρεούται να λάβει υπόψη του όλα τα αποδεικτικά μέσα τα οποία επικαλούνται και προσκομίζουν νόμιμα οι διάδικοι, μεταξύ των οποίων και οι ένορκες βεβαιώσεις. Η παράβαση της ανωτέρω υποχρέωσης του δικαστηρίου της ουσίας ιδρύει τον προβλεπόμενο από το άρθρο 559 αριθμός 11 περίπτωση γ' λόγο αναιρέσεως.

Στην προκείμενη περίπτωση με τον πρώτο λόγο της αιτήσεως αναιρέσεως προβάλλεται η αιτίαση ότι το Εφετείο κατέληξε στο πιο πάνω αποδεικτικό πόρισμα γιατί δεν έλαβε υπόψη την νομίμως προσκομισθείσα από την αναιρεσείουσα ενώπιόν του προς απόδειξη του ισχυρισμού περί αποκλειστικής υπαιτιότητας, άλλως συνυπαιτιότητας του αναιρεσιβλήτου, υπ' αριθμ. 16558/2008 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών με την οποία κηρύχθηκαν αθώοι, οι Γ. Μ. (προστηθείς από την ίδια) και Κ. Κ.. Όμως, από την επισκόπηση της προσβαλλόμενης απόφασης προκύπτει ότι το Εφετείο για τη θεμελίωση του ως άνω αποδεικτικού πορίσματος, έλαβε υπόψη όλα τα νομίμως προσκομισθέντα από τους διαδίκους έγγραφα μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η ως άνω απόφαση, ανεξάρτητα δε από το ότι δεν αναφέρεται ειδικώς, δεν καταλείπεται αμφιβολία ότι συνεκτιμήθηκε με τα λοιπά αποδεικτικά μέσα και ως εκ τούτου και ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει την από 21-6-2012 αίτηση της Ανώνυμης Εταιρίας με την επωνυμία "..... Α.Ε" για αναίρεση της 1001/2012 αποφάσεως του Εφετείου Αθηνών. Και Καταδικάζει την αναιρεσείουσα στη δικαστική δαπάνη του αναιρεσιβλήτου, την οποία ορίζει στο ποσό των χιλίων οκτακοσίων (1.800) ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 5 Μαρτίου 2013. Και

Δημοσιεύθηκε στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 16 Απριλίου 2013.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ